

Popis akce/Obsah a cíl projektu - Centrum metadonové substituce I, II, III

Žadatel: DROP IN, s.r.o.

Cílová skupina

Uživatelé, u kterých byla prokázána těžká a dlouhodobá závislost na ilegálních návykových látkách opiátového charakteru, včetně matek a těhotných uživatelů ilegálních návykových látek opiátového charakteru.

Popis projektu

Projekt metadonové substituce je zaměřen na poskytování sociálních, zdravotních a adiktologických služeb cílovým skupinám uživatelů nelegálních návykových látek opiátového typu. U zástupců této cílové skupiny několikrát došlo k prokázání faktu, že opakované pokusy o abstinenci nebo léčbu klasického charakteru jsou u této skupiny klientů neúspěšné, jsou tedy vysoce ohrožení vypadnutím ze systému péče, potažmo sociálním debaklem. U klientely substitučního programu je známá jak drogová historie, která je v těchto případech závažného až život ohrožujícího charakteru, tak historie týkající se jejich opakovaných pokusů o léčbu v rámci různých typů zařízení zapojených do systému léčebné péče v oblasti drogové problematiky.

Cílem projektu je opuštění nitrožilní aplikace drogy a přerušování spojení mezi uživatelem a jeho dealerem. Saturace opiátem bez bažení (cravingu) s sebou přináší osvobození od nutnosti kriminálně získávat finance na drogu - nejčastěji pouliční, tedy nekvalitní, s mnoha různými příměsmi, často aplikovanou ve spěchu tedy rizikově, nezřídka sdílenou či dále posílanou injekční stříkačkou. **Skrze zlepšení zdravotního stavu uživatele dochází k zastavení rizika šíření infekcí a k ochraně veřejného zdraví (Public Health).** Klientovi se vrací schopnost vnímat realitu a vytvořit si náhled na svou životní situaci.

Sociální práce jako nedílná součást léčby

Komunikace s úřady, péče o zdraví, nástup léčby VHC, soudy, kontakt s pracovníky Orgánu sociálně právní ochrany dětí, hledání zaměstnání, řešení dluhové situace a exekucí. Klient vystupující ze spirály dlouhodobého užívání nelegálních návykových látek je ve chvíli, kdy se rozhodne pro změnu dosavadního životního fungování, často konfrontován s mnoha různými požadavky a následky předchozího jednání. V této křehké a rizikové fázi získávají

klienti pomoc a podporu sociálních pracovníků programu, které s nimi po zmapování potřeb vytváří plán dalšího vývoje a kooperují na dalším upevnování motivace ke změně.

Intenzivní práce na celkové stabilizaci umožňuje vytvořit podmínky pro resocializaci do běžného chodu společnosti, tedy změně stávajícího životního stylu na životní styl pro společnost a klienta samotného akceptovatelný a vyhovující. Je prokázáno, že se po několika měsících substituce fixuje dosažený sociální status a klient upouští od vnímání sebe sama jako injekčního uživatele, což mu mimo jiné poskytuje prostor pro práci na zvýšení kvality života, znovubudování funkčních vztahů a integraci do většinové společnosti.

Východiska projektu

Projekt Centra metadonové substituce s působností pro Hlavní město Praha a Středočeský kraj funguje již od listopadu roku 1999.

Byl to MUDr. Jiří Presl, jeden ze zakladatelů Drop In o.p.s., kdo stál u zrodu substitučních programů v České republice. Kromě nízkoprahového programu je od roku 2002 v provozu také substituční metadonový program středněprahového a vysokoprahového charakteru určený klientům, u nichž se podařilo dosáhnout reintegrace do běžné většinové společnosti.

Přínos

Práce Center metadonové substituce **přispívá ke snížení kriminality a ochraně veřejného zdraví**. Pomocí restrukturalizace rizikových vzorců chování napomáhá reintegraci klientů do většinové společnosti. Program se neorientuje pouze na snižování potenciálních rizik spojených s užíváním drog, nýbrž na veškeré ekonomické, sociální a zdravotní dopady užívání drog na jedince a společnost, což vede ke zvyšování kvality života nikoli pouze uživatelů drog, nýbrž i jejich blízkých prostřednictvím zajištění kvalitních služeb systému léčebné péče, substituční terapie, detoxifikace a následné resocializace. U klienta zapojeného do programu substituční terapie dochází k upravení zdravotního a sociálního stavu jako celku. Restrukturalizace rizikových vzorců chování včetně kriminálního má nezanedbatelný dopad na oblast trestní a trestně-právní včetně vlivu na kvantitativní úbytek soudních řízení. Všechny výše zmíněné argumenty jsou již dlouhodobě podpořeny evidence-based výzkumy, které jsou prováděné na území všech států, které poskytují programy substituční léčby v již dlouhodobém aspektu.

Realizace projektu

Projekt substituční terapie je vysoce specifickým projektem na základě jeho nastavení. V současné době funguje v modu vícestupňového modelu substituční terapie. V rámci protidrogové politiky a sociálních služeb se jedná o zcela unikátní a vysoce sofistikovaný program na základě skutečnosti, že je tvořen třemi na sebe navazujícími složkami - nízkoprahovou, středněprahovou a vysokoprahovou složkou programu metadonové a buprenorfinové substituční terapie.

- 1. Nízkoprahová složka:** Projekt nízkoprahového substitučního programu je specificky zaměřen na poskytování komplexních sociálních a zdravotních služeb cílové skupině osob, u kterých je prokázána těžká a dlouhodobá závislost na vysokých dávkách ilegálních návykových látek opiátového typu. U této cílové skupiny došlo opakovaně k prokázání faktu, že opakované pokusy o abstinenci nebo léčbu klasického charakteru jsou u této skupiny klientů neúspěšné. U klientely vyskytující se v současné aktivní docházce je známá jak drogová historie, která je v těchto případech závažného až život ohrožujícího charakteru, tak historie týkající se jejich opakovaných pokusů o léčbu v rámci různých typů zařízení zapojených do systému léčebné péče v oblasti drogové problematiky. Na základě dlouhodobých a opakujících se výzkumných studií bylo prokázáno, že u klientů zapojených do substitučního programu došlo po určité době setrvání v nízkoprahové části programu k úpravě jejich životního stylu a jsou schopni vést důstojný a plnohodnotný život.
- 2. Středněprahová složka:** Středoprahovost v tomto typu léčby je vnímána především ve vztahu ke schopnosti abstinovat od ostatních ilegálních návykových látek, motivací ke změně a realizovanou změnou v případě dosavadního životního stylu u klienta. Centrum svými službami plně navazuje hlavně na Centrum metadonové substituce I Drop In o.p.s., v současné době sídlem v prostorách Městské polikliniky Praha a dále na ambulantně poskytovanou substituci na jiných úrovních systému léčebné péče nebo z ostatních spolupracujících institucí, kde mezi poskytované služby je substituční léčba také poskytována. Jedná se tedy hlavně o rozšíření služeb pro osoby drogově závislé a osoby již substituované. Jako substituenty jsou nejčastěji podávány látky metadon a buprenorfin. Struktura programu se zajišťováním substituce na několik dní kladně podporuje klientovo resocializaci do společnosti a jeho postupnou přípravu na reálný život bez pevné vazby na drogu, resp. denní vazby spojenou s docházením na substituci. Klient se tak postupem času zbavuje pevné vazby, kterou si vytvořil na terapeutickou instituci, a je veden k samostatnosti.

3. Vysoceprahová složka: Vysokoprahový program metadonové a buprenorfinové substituce byl ve svém prvopočátku působnosti v rámci Projektu substituční terapie zprovozněn jako detašované pracoviště Centra metadonové substituce II v průběhu kalendářního roku 2013. Ve svých začátcích fungování byl program určen pouze pro omezený počet klientů vzhledem k faktu, že program v daném období běžel v rámci zkušebního provozu. Byl takzvaně provozován v modu pilotního programu. Původně byl určen pouze pro počet 10 - 15 klientů, kteří se již prokazatelně osvědčili a úspěšně zapojili do fungování v rámci běžné společnosti. U těchto klientů bylo pečlivě vysledováno, že jim středněprahová složka substituční terapie nenabízí již žádné jimi možné a využitelné služby. Na základě tohoto faktu byly jednotlivé složky klientů vyhodnoceny se závěrem, že u tohoto segmentu klientů je existence pouze již udržovací léčby substitučním preparátem, metadonem. V souladu s tímto faktem a přenastavením celého modelu projektu substituční terapie se prostředí pro tento vysoce specifický segment klientů začalo stávat nevyhovujícím vzhledem ke zvyšující se fluktuaci klientů mezi Centrem metadonové substituce I a Centrem metadonové substituce II. Od začátku kalendářního roku 2014 funguje program jako samostatný celek nezávisle na Centru metadonové substituce II Drop In o.p.s. V rámci této složky komplexního projektu metadonové a buprenorfinové substituce dochází k ucelenému procesu rehabilitace klienta a jeho úspěšnému zapojení do procesu fungování běžné společnosti. Vzhledem k předchozí úspěšné práci s klientem v rámci aktivní docházky v Centru metadonové substituce II, kdy jsou jednotlivé služby vysokoprahového substitučního programu zaměřeny na podporu schopnosti nezávislého fungování v rámci běžné společnosti, podpora schopnosti trvalého získání práce nebo návratu k aktivnímu přístupu ke studiu.

Ve třech centrech metadonové substituce evidujeme za rok 2024 - 21 pacientů s trvalým bydlištěm na městské části Praha 3.

Konkrétní místo realizace projektu:

CMS 1, Budínova 2, 180 00 Praha 8

CMS 2, Těšíkova 4, 143 00 Praha 12

CMS 3, Nučická 40, 100 00 Praha 10